

OPINIE

Beter mbo- en havo-niveau? Begin bij de kleuters

Wie de structurele problemen in het mbo en het voortgezet onderwijs wil aanpakken, moet beginnen bij het kleuteronderwijs, stelt de kerngroep van de Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK).



Een kleuter schrijft letters met scheerschuim. FOTO: ARCHIEF/ANP

EWALD VERVAET

De Onderwijsinspectie en de regering constateren dat de basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen in het mbo en de onderbouw van het voortgezet onderwijs verder achteruitgaan. Op 29 juni spreken regering en Tweede Kamer hierover. Daarom bieden wij op 23 juni de Kamer een manifest aan: *Uit de onderwijscrisis? Begin bij het kleuteronderwijs!*

Natuurlijk verdienen lezen, schrijven en rekenen in het mbo en het voortgezet onderwijs alle aandacht. Maar wie deze vaardigheden duurzaam wil verbeteren, moet kijken naar de basis waarop ze worden gebouwd: de kleutertijd.

Dat klinkt misschien verrassend. Toch laat een van ons in zijn boek over de leescrisis zien dat kleuters de afgelopen decennia vaak zijn aangesproken op vaardigheden waarvoor zij nog niet rijp zijn. Een paar voorbeelden:

- Kleuters zouden eenvoudige zinnen van ten hoogste één regel lengte vlot en begrijpend moeten kunnen lezen, terwijl daar woorden als 'broodmes', 'ra-men' en 'bal-len') in moeten voorkomen. Dat lezen zou niet woord voor woord mogen, maar in woordgroepen moeten.

- Ze zouden boodschappenlijstjes moeten kunnen schrijven.

- Ze zouden letternamen moeten kennen, terwijl Silke, die SILKE kan schrijven, het woord LIK dan als 'El,

'Geen leerwinst, maar frustratie en tegenzin'

ie, kaa; elliekaa' leest zonder te snappen dat daar 'lik' staat.

- Nog vóór groep 1 zouden ze al tien letters moeten herkennen.

Sommige scholen gaan zelfs zo ver dat kleuters worden geoefend in lettercombinaties als *oe* en *ij*.

Dit soort aanbevelingen werden verdedigd met het idee dat kleuters 'schoolrijp gemaakt' moeten worden. Projecten worden ontwikkeld, maar kinderen ontwikkelen zich. Wie dat over het hoofd ziet en kinderen vaardigheden aanbiedt waar ze nog niet aan toe zijn, bereikt meestal geen leerwinst, maar wel frustratie en tegenzin.

Volgens ons is dat een van de oorzaken van het afnemende leesplezier. Een kleuter die dagelijks met letters en woordjes bezig moet zijn zonder daar iets van op te steken, gaat letters, boeken en lezen al snel vervelend vinden. En wat tegen je zin moest, krijgt zelden een tweede kans.

Bovendien gaat kostbare tijd verloren. Kinderen die onderwijs krijgen boven hun ontwikkelingsniveau, missen juist het onderwijs waar ze wél aan toe zijn.

Voor rekenen gaat het dan om activiteiten als tellen en ordenen: van

klein naar groot, van licht naar zwaar.

Voor lezen en schrijven gaat het om spelen met klanken en vormen: rijmen, woorden in klanken hakken; rijgen, doelhoven maken. Zonder letters. Want letters staan voor klanken en hebben een vorm.

Wij pleiten daarom voor kleuteronderwijs op kleuterniveau: ontwikkelingvolgend onderwijs. Dat betekent niet dat je afwacht tot kinderen vanzelf iets leren. Integendeel. Je biedt gericht onderwijs aan in de voorwaarden voor lezen, schrijven en rekenen: met tellen en ordenen in plaats van getallen; met klanken en vormen in plaats van letters.

Als we kinderen blijven volgen in hun ontwikkeling – niet alleen bij de kleuters, maar ook in het verdere basisonderwijs, het mbo en het voortgezet onderwijs – kunnen de problemen met de basisvaardigheden binnen acht tot tien jaar structureel worden opgelost.

Niet van bovenaf door alsmaar te proberen iets te proppen in jongeren die zich daar al jaren terug voor hebben afgesloten, maar van onderop door kleuters kleuters te laten zijn, jonge schoolkinderen jonge schoolkinderen te laten zijn. Wij kiezen voor een andere onderwijscultuur. U ook?

Ewald Vervaeet schreef deze bijdrage namens de kerngroep van de Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK).